

POSTANOWIENIE

Dnia 11 października 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Bogusław Cudowski

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z wniosku S. Spółki z o.o. Spółki Komandytowej
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W.
z udziałem zainteresowanych: K. K., M. S., A. M., M. M., M. P., A. S., P. M., M. P.,
M. N.

o podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 11 października 2016 r.,
zażalenia organu rentowego na wyrok Sądu Apelacyjnego
z dnia 29 stycznia 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 stycznia 2016 r., III AUa (...), Sąd Apelacyjny, w sprawie przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w W. o podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, przy udziale zainteresowanych K. K., M. S., A. M., M. M., M. P., A. S., P. M., M. P. i M. N., na skutek apelacji wnioskodawcy S. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością Spółki Komandytowej w W. (płatnik), uchylił wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 11 sierpnia 2014 r. i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania.

Sprawę zainicjowało zaskarżenie przez płatnika dziewięciu decyzji organu rentowego z dnia 8 listopada 2013 r. uwzględniających do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne zainteresowanych świadczeń finansowych pochodzących ze środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych (dalej – ZFŚS) przyznawanych pracownikom z okazji świąt w latach 2006-2012. Podstawą decyzji w tym zakresie był § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (jednolity tekst: Dz. U. z 2015 r., poz. 2236), zgodnie z którym podstawy wymiaru składek nie stanowią świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Aby ustalić czy dane świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne zawierają się w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, należało sięgnąć do regulacji zawartej w art. 8 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 800), zgodnie z którą przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu; zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu oraz zasady przeznaczania środków Funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej określa pracodawca w regulaminie. Organ rentowy podniósł, że płatnik nie zbadał sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osób uprawnionych. Późniejsza zmiana zasad przyznawania świadczeń z ZFŚS z uwzględnieniem przesłanek określonych w przepisach ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, w ocenie organu rentowego, nie miała zastosowania do świadczeń przyznanych przed tą zmianą.

W uzasadnieniu wyroku Sąd drugiej instancji wskazał, że apelacja wnioskodawcy jest uzasadniona i prowadzi do uchylenia zaskarżonego wyroku, gdyż zachodzi konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. W ocenie Sądu „brak jest jakichkolwiek ustaleń co do rodzaju i wysokości świadczeń dla zainteresowanych w miesiącach objętych decyzją dotyczącą konkretnego pracownika. Materiał dowodowy nie zawiera protokołu kontroli

odwołującej się spółki, sygnalizowanych przez spółkę korekt dokonanych przed podjęciem decyzji przez organ rentowy oraz przyczyn nieuwzględnienia tych korekt”. Brak ustaleń faktycznych, a nawet materiału dowodowego do dokonania takich ustaleń uniemożliwia kontrolę apelacyjną i skutkowało uchyleniem zaskarżonego wyroku do ponownego rozpoznania.

Sąd drugiej instancji wskazał, że w toku ponownego rozpoznania sprawy, Sąd pierwszej instancji w pierwszej kolejności winien ustalić jakie świadczenia w konkretnych miesiącach otrzymał każdy z zainteresowanych. Ustalenie tych świadczeń i ich wysokości umożliwi stwierdzenie czy powiększenie podstaw wymiaru składek dokonane przez organ rentowy odpowiada faktycznie wypłaconym świadczeniom. Ponadto Sąd Okręgowy powinien ustalić czy, jakie i kiedy dokonane zostały korekty przez odwołującą się spółkę oraz czy pozostają one w związku z przedmiotem zaskarżonych decyzji. Dopiero po dokonaniu wskazanych ustaleń Sąd Okręgowy powinien ocenić, czy świadczenia te miały charakter świadczeń socjalnych w ramach działalności socjalnej w postaci udzielania pomocy materialnej – rzeczowej i finansowej. W ocenie Sądu Apelacyjnego „oddzielnej oceny prawnej wymagają świadczenia określone przez odwołującego się jako świąteczne i świadczenia przeznaczone dla dzieci pracowników po ustaleniu ich charakteru”.

Powyższy wyrok pełnomocnik organu rentowego zaskarżył zażaleniem w całości, wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania wraz z zasądzeniem od odwołującego na rzecz organu rentowego kosztów postępowania zażaleniowego. Pełnomocnik organu rentowego zarzucił naruszenie przepisów postępowania – art. 386 § 1 i § 4 k.p.c. w związku z art. 382 k.p.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i w konsekwencji uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania, podczas gdy w niniejszej sprawie Sąd pierwszej instancji rozpoznał sprawę co do istoty a wskazane dowody mogły zostać przeprowadzone przez Sąd Apelacyjny bez uchylenia zaskarżonego orzeczenia.

W uzasadnieniu zażalenia wskazano w szczególności, że „poza sporem pozostaje rodzaj i wysokość świadczeń z ZFŚS przyznanych pracownikom, jak również fakt objęcia kontrolą zainteresowanych pracowników. Odwołanie zarzuca zaskarżonej decyzji uwzględnienie tych świadczeń do podstawy wymiaru składek

jedynie co do zasady”. W ocenie pełnomocnika organu rentowego znajdujący się w aktach materiał dowodowy jest wystarczający do dokonania ustaleń w zakresie stosowanych przez płatnika zasad dystrybucji świadczeń z ZFŚS. Spór dotyczy tylko kwestii, czy tryb ten uwzględniał dyspozycję art. 8 ust. 2 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Pełnomocnik organu rentowego podkreślił, że skoro „Sąd Apelacyjny uznał, że do dokonania ustaleń faktycznych odnośnie obowiązujących u płatnika zasad konieczne jest przeprowadzenie dowodów z protokołu kontroli oraz ustaleń co do rodzaju i wysokości świadczeń – mógł tego dokonać we własnym zakresie, bez konieczności uchylania decyzji, co byłoby zgodne z art. 382 k.p.c. i zasadą ekonomiki procesowej”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest nieuzasadnione.

Wstępnie trzeba podkreślić, za postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2016 r., II UZ 22/16 (niepublikowane), że zażalenie przewidziane w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. jest skierowane przeciwko uchyleniu wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania. Dlatego ocenie w tym postępowaniu zażaleniowym może być poddana jedynie prawidłowość zakwalifikowania przez sąd odwoławczy określonej sytuacji procesowej jako odpowiadającej powołanej przez ten sąd podstawie orzeczenia kasatoryjnego. Ocena ta nie obejmuje natomiast zarówno merytorycznego stanowiska prawnego sądu drugiej instancji, jak i prawidłowości zastosowania przepisów prawa procesowego, które nie odnoszą się do kwalifikacji powstałej sytuacji procesowej w kontekście przesłanek z art. 386 § 2 i § 4 k.p.c. Oznacza to, że Sąd Najwyższy sprawdza jedynie, czy rzeczywiście doszło do nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo czy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, bądź czy w rachubę wchodziła podstawa nieważności postępowania. Tylko spełnienie lub niespełnienie tych przesłanek ma znaczenie w postępowaniu wywołanym wniesionym zażaleniem (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 lipca 2015 r., I UZ 6/15, (niepublikowane)).

Zdaniem Sądu Najwyższego, w rozpoznawanej sprawie stanowisko Sądu Apelacyjnego, co do tego, że Sąd pierwszej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego jest uprawnione. W szczególności trafnie przyjął Sąd

Apelacyjny, że Sąd pierwszej instancji winien przede wszystkim ustalić jakie świadczenia w konkretnych miesiącach otrzymał każdy z zainteresowanych i w jakiej wysokości, co umożliwi stwierdzenie czy powiększenie podstaw wymiaru składek dokonane przez organ rentowy odpowiada faktycznie wypłaconym świadczeniom. Należy także ustalić charakter i wysokość świadczeń określanych jako „święteczne i świadczenia przeznaczone dla dzieci pracowników”. Dopiero po dokonaniu wskazanych ustaleń będzie można ocenić, czy świadczenia te miały charakter świadczeń socjalnych w ramach działalności socjalnej.

Uzasadnia to ocenę, że wydanie wyroku w sprawie wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. W rezultacie, wystąpiła jedna z przesłanek dopuszczalności uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji przez sąd odwoławczy wskazanych w art. 386 § 4 k.p.c.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy oddalił zażalenie na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.

R. G.